

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
фінансів
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Каріна НЕМАШКАЛО

ФІНАНСОВА АНАЛІТИКА

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Фінанси і кредит»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Марина БЕРЕСТ

Завідувач кафедри
фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант програми

Ольга ПОЛТІНІНА

Харків
2023

ВСТУП

Фінансовий аналіз є незамінною складовою системи фінансового менеджменту будь-якого підприємства незалежно від його розміру, організаційно-правової форми, сфери діяльності. Він є підґрунтям для оцінки рівня ефективності діяльності господарюючих суб'єктів, їх ділової активності, платоспроможності та фінансової стійкості, а також для розробки управлінських рішень щодо покращення їх фінансового стану. Обліково-аналітична функція є природним та невід'ємним компонентом системи управління підприємством. Це пояснюється декількома причинами. По-перше, всі об'єкти обліку мають вартісну оцінку і тому автоматично потрапляють у сферу фінансового аналізу. По-друге, фінансові ресурси являють собою пріоритетний вид ресурсів завдяки своїй значимості з позицій оперативного і стратегічного управління діяльністю підприємства, а також своїй унікальній можливості з мінімальним часовим лагом трансформуватися у будь-який інший вид ресурсів. Все це потребує від фахівців у галузі фінансів певних знань з методики та методології фінансового аналізу з урахуванням особливостей вітчизняної економіки та дослідження світового досвіду.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінансова аналітика» є надання здобувачам вищої освіти знань стосовно змісту та теоретичних засад проведення аналітичних досліджень в сфері фінансової діяльності підприємств та формування у них системи фундаментальних знань, вмінь та компетентностей з аналітичної роботи.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення інформаційної бази проведення та напрямків здійснення фінансового аналізу, формування здатності до проведення аналізу складу та ефективності використання економічних та фінансових ресурсів підприємства; формування здатності до проведення оцінки фінансового стану підприємства; вміння визначати рівень кредитоспроможності позичальника; відпрацювання варіантів надання аналітичних висновків, отриманих в процесі аналізу, формування здатності до визначення впливу фінансово-економічних чинників на діяльність підприємства, формування здатності до виявлення резервів підвищення ефективності діяльності та зростання фінансових результатів підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є підприємство, його фінансова діяльність та аналітичні дослідження, що проводяться ним в процесі функціонування.

Предметом даної навчальної дисципліни є теоретичні основи та методичні підходи до проведення фінансово-аналітичних розрахунків та формування аналітичних висновків щодо фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР05	СК07
ПР06	СК07
ПР09	ЗК07 СК04 СК07
ПР10	ЗК05 СК01 СК03 СК07
ПР11	СК07
ПР14	СК01
ПР20	ЗК08

де ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1: Сутність та значення фінансової аналітики в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу

1.1 Зміст, мета та завдання фінансового аналізу.

Роль фінансового аналізу в сучасних умовах функціонування господарюючих суб'єктів. Підходи до трактування змісту категорії «фінансовий аналіз». Сутність фінансового аналізу. Зміст та складові фінансового аналізу підприємства. Об'єкт та суб'єкти фінансового аналізу. Головна мета фінансового аналізу. Цілі фінансового аналізу, що стоять перед аналітиками різних рівнів. Завдання фінансового аналізу.

1.2. Основні види та напрямки фінансового аналізу.

Класифікація видів фінансового аналізу: за організацією проведення, за обсягом аналітичного дослідження, за об'єктом фінансового аналізу, за періодом проведення, за метою проведення. Сутність та відмінності між експрес-аналізом та деталізованим аналізом фінансового стану підприємства. Основні напрямки фінансового аналізу.

1.3. Методи та прийоми фінансового аналізу.

Необхідність використання в практичній діяльності існуючих методів та прийомів фінансового аналізу. Методи аналізу горизонтальний, вертикальний, порівняльний, метод коефіцієнтів, трендовий, факторний, маржинальний та інші. Прийоми фінансового аналізу: деталізація, групування, прийом середніх величин, балансовий, розрахунки пайової участі. Графічні методи уявлення результатів аналітичних розрахунків.

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

2.1. Сутність і корисність інформації для здійснення фінансового аналізу.

Сутність та завдання фінансової інформації. Вид та склад інформаційних потоків. Ознаки корисності даних, що формують інформаційне забезпечення фінансового аналізу підприємства.

2.2. Фінансова звітність як основне інформаційне джерело фінансового аналізу.

Сутність, мета та підходи до складання фінансової звітності. Основні принципи складання фінансової звітності. Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності, що повинні нею забезпечуватись. Головна мета аналізу фінансових звітів та завдання, що при цьому вирішуються. Основні напрямки аналізу фінансових звітів.

2.3 Характеристика основних компонентів фінансової звітності.

Характеристика та призначення основних компонентів фінансової звітності. Баланс як основне джерело інформації для фінансового аналізу. Форма №2 «Звіт про фінансові результати». Інші форми фінансової звітності та їх використання в процесі фінансового аналізу. Взаємозв'язок між формами фінансової звітності підприємства. Консолідована фінансова звітність.

Змістовий модуль 2: Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Тема 3. Аналіз майна підприємства.

3.1. Економічна сутність майна підприємства, його структура та класифікація.

Активи як втілення та відображення майна підприємства. Класифікація активів підприємства. Роль аналізу майна в проведенні фінансового аналізу. Сутність та схема структури активів підприємства. Принципи формування активів підприємства. Оптимізація складу активів підприємства, її етапи.

3.2. Аналіз динаміки та структури майна підприємства

Складання аналітичних таблиць, що характеризують структуру та динаміку майна підприємства. Основні напрямки аналітичних досліджень та формування аналітичних висновків. Сутність, склад та особливості фінансування необоротних та оборотних активів.

3.3. Показники оцінки майнового стану підприємства.

Загальна характеристика показників оцінки майнового стану. Коефіцієнти зносу та придатності основних засобів, коефіцієнти відновлення та вибуття основних засобів, індекс постійного активу, коефіцієнт реальної вартості майна, коефіцієнт амортизації нематеріальних активів, рентабельність усього майна підприємства.

Тема 4. Аналіз оборотних активів

4.1. Сутність і класифікація оборотних активів підприємства.

Сутність та основні економічні ознаки оборотних активів. Класифікація оборотних активів. Мета аналізу оборотних активів, його інформаційне забезпечення. Особливості структури оборотних активів в залежності від характеристик діяльності підприємства.

4.2. Основні показники оцінки стану, структури й ефективності використання оборотних активів підприємства.

Загальна оцінку складу, динаміки та структури оборотних активів суб'єкта господарювання. Причини й наслідки зміни їх структури за окремими статтями. Показники стану та ефективності використання оборотних коштів. Власний оборотний капітал, методика його розрахунку.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотним коштом. Показники ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнт оборотності, швидкість обороту, коефіцієнт завантаження, коефіцієнт ефективності (прибутковості), рентабельність оборотних коштів. Обґрунтування висновків щодо аналізу оборотних коштів підприємства.

Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств

5.1. Аналіз наявності, складу й динаміки джерел формування капіталу.

Необхідність аналізу складу та структури джерел фінансування підприємства. Структура капіталу підприємства. Власний та позиковий капітал, принципів відмінності між ними. Структура власного капіталу. Класифікація позикового капіталу. Критерії, за якими визначають відмінність між власним і позиковим капіталом. Складання аналітичних таблиць, що характеризують структуру та динаміку капіталу підприємства. Основні напрямки аналітичних

досліджень та формування аналітичних висновків. Основні показники, що характеризують структуру капіталу.

5.2. Оцінка факторів, що впливають на співвідношення власних і позикових коштів.

Характеристика найбільш важливих факторів, що впливають на співвідношення власного та позикового капіталу підприємства. Спосіб розміщення джерел коштів в активах підприємства. Структура активів підприємства з позиції їх ліквідності. Швидкість одного обороту коштів. Співвідношення тривалості виробничо-комерційного циклу і строку погашення кредиторської заборгованості. Структура витрат підприємства. Статті балансу, що формують власний капітал підприємства. Джерела формування власного капіталу: зовнішні та внутрішні. Оцінка складу позикового капіталу.

5.3. Аналіз рентабельності капіталу.

Загальна характеристика коефіцієнтів рентабельності капіталу. Рентабельність інвестованого капіталу. Рентабельність власного капіталу. Факторна модель рентабельності власного капіталу, її складові.

Тема 6. Аналіз грошових потоків

6.1. Поняття, види та значення грошових потоків для підприємства.

Сутність та класифікація грошових потоків: за джерелами їх формування, за масштабом обслуговування господарського процесу, за методом визначення об'єму, за рівнем достатності обсягу, за безперервністю формування, за напрямом руху грошових коштів. Фактори, що визначають особливості формування грошових потоків українських підприємств.

6.2. Аналіз руху грошових коштів.

Мета аналізу грошових коштів підприємства. Блоки аналітичних процедур, що входять до системи ефективного управління грошовими коштами. Розрахунок тривалості операційного та фінансового циклів. Мета і завдання аналізу руху грошових коштів. Складання аналітичної таблиці для аналізу руху грошових коштів. Аналітичні показники платоспроможності, що відображають співвідношення надходжень і платежів підприємства. Показники ефективності управління грошовими потоками. Оцінка оптимального рівня грошових коштів.

Змістовий модуль 3.

Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств.

7.1. Економічна сутність ліквідності і платоспроможності підприємства.

Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства, взаємозв'язок та відмінності між ними. Основні характеристики ліквідності та платоспроможності. Поточна та перспективна платоспроможність. Поняття ліквідності активів, ліквідності балансу та ліквідності підприємства. Економічні фактори, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства. Взаємозв'язок ліквідності і платоспроможності. Неплатоспроможність як економічна категорія, її види.

7.2. Аналіз ліквідності балансу.

Методика аналізу ліквідності балансу. Групування активів підприємства за ступенем їх ліквідності. Групування пасивів за строковістю виконання зобов'язань. Вивчення співвідношень між визначеними групами активів та пасивів.

7.3. Аналіз показників ліквідності.

Розрахунок та інтерпретація показників ліквідності: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт забезпечення запасів і витрат власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, коефіцієнт покриття запасів, загальний коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості.

Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств.

8.1. Сутність і фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Поняття фінансової стабільності, фінансової рівноваги та фінансової стійкості. Межі фінансової стійкості підприємств, необхідність їх встановлення. Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємств: першого рівня (узагальнюючі), другого рівня (похідні: зовнішні та внутрішні), третього рівня (деталізувальні).

8.2. Методичні підходи до визначення фінансової стійкості.

Існуючі методики аналізу фінансової стійкості підприємств. Абсолютний показник фінансової стійкості. Коефіцієнтний підхід до оцінки фінансової стійкості. Характеристика показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень, коефіцієнт довгострокового залучення коштів, коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел

8.3 Характеристика та визначення типу фінансової стійкості.

Характеристика типів фінансової стійкості: абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нестійкий фінансовий стан, кризовий фінансовий стан. Розрахунок показників, що визначають тип фінансової стійкості підприємства. Рекомендації, що можуть бути надані після визначення типу фінансової стійкості.

8.4. Оцінка запасу фінансової стійкості.

Сутність та необхідність визначення запасу фінансової стійкості підприємства. Використання маржинального аналізу для розрахунку запасу фінансової стійкості. Визначення запасу фінансової стійкості у абсолютному та процентному виразі.

Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємств.

9.1 Сутність, значення та принципи кредитування.

Підходи до розуміння сутності кредиту. Кредитори та позичальники як суб'єкти кредитного процесу. Сутність та принципи кредитування.

9.2 Аналіз кредитоспроможності позичальника.

Сутність кредитоспроможності, мета її аналізу. Об'єкти оцінки кредитоспроможності позичальника. Основні джерела інформації для оцінки кредитоспроможності. Характеристика методів оцінки кредитоспроможності.

Нормативне забезпечення оцінювання кредитоспроможності позичальників. Моделі розрахунку інтегрального показника фінансового стану для великих та середніх підприємств. Система оціночних коефіцієнтів визначення кредитоспроможності: показники, що характеризують платоспроможність підприємства через ліквідність його активів, показники, що визначають швидкість обороту активів підприємства, а також швидкість погашення кредиторської та дебіторської заборгованості, показники, що характеризують спроможність підприємства покривати свої борги, показники прибутковості та показники структури активів та капіталу підприємства.

Визначення класу кредитоспроможності позичальника. Інтерпретація класів боржника залежно від ймовірності дефолту. Залежність можливостей і умов надання кредиту від кредитного рейтингу позичальника.

Тема 10. Аналіз ділової активності підприємств.

10.1. Теоретичні аспекти оцінки ділової активності суб'єктів господарювання.

Сутність та характеристика поняття “ділова активність підприємства”. Рівні ділової активності підприємства, їх характеристика. Фактори, що визначають рівень ділової активності підприємств: зовнішні (міжнародні, національні, ринкові) та внутрішні. Мета аналізу ділової активності.

10.2. Система показників оцінки ділової активності підприємства.

Основні підходи до формування показників оцінки ділової активності підприємств. Абсолютні показники оцінки ділової активності.

Розрахунок та характеристика показників, що використовуються для аналізу ділової активності: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності необоротних активів, коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності готової продукції, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Показники, що характеризують тривалість одного обороту ресурсів: період обороту активів, період обороту необоротних активів, період обороту оборотних активів, період обороту готової продукції, період обороту запасів, період обороту дебіторської та кредиторської заборгованості, період обороту власного капіталу. Значення розрахунку показників оборотності для підприємства, особливості їх аналізу.

Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств

11.1. Зміст, завдання та джерела інформації для аналізу фінансових результатів.

Сутність та фактори, що впливають на розмір абсолютного розміру прибутку підприємства. Завдання аналізу фінансових результатів. Джерела аналітичної інформації для проведення аналізу.

11.2. Аналіз звіту про фінансові результати діяльності підприємства.

Показники, що є об'єктом аналізу звіту про фінансові результати. Використання вертикального та горизонтального аналізу в процесі аналізу фінансових результатів. Аналітична таблиця для визначення факторів, що впливають на формування фінансових результатів.

11.3. Аналіз показників рентабельності.

Сутність поняття "рентабельність". Основні завдання оцінки рентабельності. Особливості оцінки рентабельності в залежності від користувачів результатів аналізу. Система показників рентабельності: рентабельність активів, сукупного капіталу, власного капіталу, валова рентабельність реалізованої продукції (рентабельність продажу), операційна рентабельність реалізованої продукції, чиста рентабельність реалізованої продукції, рентабельність виробництва.

Тема 12. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства.

12.1 Поняття, мета, завдання та процедура комплексного фінансового аналізу.

Об'єктивна необхідність проведення комплексного фінансового аналізу. Мета комплексного фінансового аналізу, його об'єкт, суб'єкти та завдання.

12.2 Оцінка ймовірності банкрутства підприємств.

Зарубіжні моделі оцінки платоспроможності та ймовірності банкрутства господарюючих суб'єктів: моделі Е. Альтмана, Р. Ліса, Г. Спрінгейта, методика оцінки платоспроможності підприємства за Д. Дюраном. Доробки українських вчених щодо діагностики банкрутства: універсальна модель О. О. Терещенка, модель оцінки аксіологічної ймовірності банкрутства А. В. Матвійчука.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять /завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять /завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1.	Завдання 1. Практичне (семінарське) заняття на тему "Значення фінансового аналізу в діяльності підприємства"
Тема 2.	Завдання 2 Практичне (семінарське) заняття на тему: "Склад та якісна характеристика фінансової звітності підприємства"
Тема 3.	Лабораторна робота 3 : Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників оцінки майнового стану підприємства. Практичне заняття на тему: Аналіз майнового стану підприємства: вертикальний та горизонтальний аналіз майна підприємства; розрахунок коефіцієнтів зносу, придатності основних засобів тощо.
Тема 4.	Лабораторна робота 4. Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників стану та ефективності використання оборотних активів підприємства Практичне заняття на тему: Аналіз складу та ефективності використання оборотних активів підприємства: аналіз складу та структури оборотних активів підприємства; розрахунок показників стану та ефективності використання оборотних активів.

Тема 5.	Лабораторна робота 5. Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників структури джерел фінансування підприємства Практичне заняття на тему : Аналіз структури капіталу підприємства: аналіз структури та динаміки власного капіталу; аналіз структури та динаміки позикового капіталу; аналіз складу кредиторської заборгованості.
Тема 6.	Лабораторна робота 6. Розрахунок тривалості операційного та фінансового циклу.
Тема 7.	Лабораторна робота 7. Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку коефіцієнтів ліквідності. Практичне заняття на тему : Оцінка ліквідності балансу: групування показників активу та пасиву, оцінювання рівня ліквідності балансу підприємства. Розрахунок і аналіз показників ліквідності: розрахунок показників ліквідності, порівняння отриманих значень із нормативними (рекомендованими).
Тема 8.	Лабораторна робота 8. Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для визначення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта Практичне заняття на тему: Оцінка фінансової стійкості господарюючого суб'єкта: агрегатний та коефіцієнтний підхід.
Тема 10.	Лабораторна робота 9. Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників ділової активності підприємства Практичне заняття на тему: Розрахунок показників ділової активності підприємства: розрахунок коефіцієнтів оборотності: та періодів обороту.
Тема 11.	Лабораторна робота 10. Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників прибутковості підприємства Практичне заняття на тему: Аналіз структури формування фінансових результатів підприємства на базі ф. № 2 «Звіт про фінансові результати».

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Значення фінансового аналізу в діяльності підприємства»
Тема 2.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд матеріалу з теми «Формування фінансової звітності підприємства: нормативне забезпечення та методологічні підходи».
Тема 3.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання «Аналіз майна суб'єкта господарювання»
Тема 4.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання індивідуального завдання "Оцінка ефективності формування та використання оборотних активів"

Тема 5.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання "Аналіз структури капіталу підприємства"
Тема 6.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття, підготовка до колоквиуму. Виконання індивідуального завдання «Аналіз структури грошових потоків підприємства»
Тема 7.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання «Аналіз показників ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання»
Тема 8.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання індивідуального завдання «Оцінка запасу фінансової стійкості підприємства»
Тема 9.	Пошук, підбір та огляд нормативних та літературних джерел за заданою тематикою., підготовка до практичного заняття.
Тема 10.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання індивідуального завдання «Оцінка виконання підприємством золотого правила економіки»
Тема 11.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання індивідуального завдання «Аналіз структури фінансових результатів підприємства»
Тема 12.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання індивідуального завдання «Оцінка ризику банкрутства підприємства»

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Теми 1, 2, 6, 7, 10), проблемна лекція (Теми 8, 9, 12); бесіда (Теми 4, 11); лекція - діалог (Теми 3, 5).

Наочні (демонстрація (Теми 1 - 12).

Практичні (практична робота (Теми 1 - 11), лабораторні заняття (виконання лабораторних робіт (Теми 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

тестування під час **лекційних занять** – шляхом тестування, здобувач може отримати 6 балів;

виконання **практичних завдань** та їх захист – здобувач може отримати 27 балів;

виконання **лабораторних робіт** та їх захист – 7 балів у семестрі;

колоквіум – це форма перевірки й оцінювання знань здобувачів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача, здобувач у сумі може отримати 20 балів.

Семестровий контроль: екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітня програма «Фінанси і кредит»
Навчальна дисципліна «Фінансова аналітика»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

Ви працюєте аналітиком у фінансово-економічному відділі ТОВ “Роз-виток”, що виробляє побутову техніку. Перед вами стоять наступні завдання:

Завдання 1 (стереотипне) – оцінювання у межах 10 балів

Надайте алгоритм розрахунку, інформаційне забезпечення та розкрийте економічний зміст наступних показників:

коефіцієнт зносу основних засобів;

коефіцієнт абсолютної ліквідності;

коефіцієнт реальної вартості оборотних активів в майні підприємства;

операційна рентабельність реалізованої продукції.

Завдання 2 (діагностичне) – оцінювання у межах 15 балів

В зв'язку з необхідністю подальшого розширення своєї діяльності керівництво підприємства бажає отримати інформацію про його поточний майновий стан. Виконавши необхідні розрахунки, надайте власну оцінку майнового стану та доцільності розвитку підприємства з використанням власних фінансових ресурсів.

Завдання 3 (евристичне) – оцінювання у межах 15 балів

Ваш безпосередній керівник, фінансовий директор підприємства висловлює стурбованість щодо постійно наростаючих останніх часом обсягів залучення зовнішніх фінансових ресурсів та бажає знизити потребу в них. Оцініть за даними фінансової звітності ефективність використання ресурсів ТОВ "Розвиток" та надайте відповідні висновки та рекомендації.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів протокол № ___ від «__» _____ 20__ р.

Екзаменатор
Зав.кафедрою

к.е.н., доц. Марина БЕРЕСТ
д.е.н., проф. Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Критерії оцінювання

Кожен екзаменаційний білет з дисципліни фінанси містить 3 завдання різного типу складності: стереотипне, діагностичне, евристичне.

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Критерії оцінювання стереотипного завдання 1 (10 балів)

Бал	Критерії оцінки
1-3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь не вірна, відсутня відповідь.
4-6	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних помилок, використав типовий алгоритм з частковим пояснень, без висновків.
7-10	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки.

Критерії оцінювання діагностичного завдання 2 (15 балів)

Бал	Критерії оцінки
1-3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь не вірна, відсутня відповідь.
4-6	Неповністю розв'язав завдання за вірним алгоритмом, навів окремі економічні формули з частковими поясненнями, виконав вірно окремі дії з числами з повним поясненням, надав відповіді на окремі запитання з частковими поясненнями.
7-10	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних помилок, використав типовий алгоритм з частковим пояснень, без висновків.
11-15	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки.

Критерії оцінювання евристичного завдання 3 (15 балів)

Бал	Критерії оцінки
1-3	Студент стикається з труднощами при аналізі економічних явищ і процесів, виявляє здатність до викладання думки на елементарному рівні. В завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та вірна відповідь.
4-6	При виконанні завдань показано часткове застосування теоретичні знання для розв'язання поставлених задач. Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь невірна, відсутні висновки.
7-10	При виконанні завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Припускається наявність незначних арифметичних помилок, але методичний підхід до вирішення завдання є вірним (тобто припущені неточності у розрахунках певних показників), використано типовий алгоритм з частковим поясненням зроблені узагальнені висновки.
11-12	Виконав вірно всі дії за типовим алгоритмом але не запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків не в повному обсязі та зробив узагальнені висновки.
13-15	Завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. При виконанні завдань студент застосовує системні знання навчального матеріалу, робить аргументовані та обґрунтовані висновки щодо отриманих результатів. При розкритті запитання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу, обґрунтовану позицію автора щодо розглянутої проблеми, наведено основні напрямки її вирішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / М. М. Берест, М. О. Кіпа. – [Мультимедійні електронні інтерактивні видання] – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5303> (дата звернення 10.10.2023 р.)

2. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. – Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. – 430 с.

3. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко [та ін.]; за заг. ред. І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 215 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29052>

Додаткова:

4. Семенова К.Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденцій розвитку / К. Д. Семенова // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Збірник наукових праць. – 2021. – №5-6 (282-283). – С. 77-82.

5. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз. : навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи (для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання ступеня вищої освіти Бакалавр освітньо-професійної

програми Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування). / Ю. М. Тютюнник. – Полтава: ПДАУ, 2021. – 99 с.

6. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / укл. М. М. Берест; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (780 КБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 46 с. - Загол. з титул. екрану. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23044>

7. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації до лабораторних робіт для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / укл. М. М. Берест; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,22 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 50 с. - Загол. з титул. екрану. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21837>

8. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. М. Берест; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (717 КБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. - 47 с. - Загол. з титул. екрану. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25444>

Інформаційні ресурси:

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=325755.

11. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>